

राज्यातील शेती पूरक व्यवसायासाठी कौशल्य
विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम सर्व जिल्ह्यात सन
२०१४-१५ राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता
देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: प्रशिक्षण- १४१४/प्र.क्र.१२४/३ अ

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय विस्तार, मुंबई. ४०० ०३२

तारीख: २६/५/२०१४

संदर्भ :- कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

१) शासन निर्णय क्रमांक: वानियो- २०१३/प्र.क्र.१५४/१३/भाग-४/२ अ, दिनांक: १७-०४-२०१४

प्रस्तावना —

विदर्भाच्या विकासाची गती वाढविण्यासाठी त्या विभागात पायाभूत सुविधा निर्माण करणे, त्याचा दर्जा वाढविणे, शैक्षणिक व आरोग्यविषयक सुविधा निर्माण करणे तसेच सिंचन क्षमतेत वाढ करणे इ. बाबींना उपयुक्त ठरणा-या नविन योजना / बाबींचा विदर्भ विकास कार्यक्रम - २००९ विधान मंडळात जाहिर केला आहे. त्या अनुषंगाने विदर्भ विकास कार्यक्रम सन २००९ अंतर्गत सन २०११-१२ मध्ये ११ जिल्ह्यातील शेतक-यांना शेतीपूरक व्यवसाय करण्यासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण देवून शेतीची पर्यायाने शेतक-यांची उत्पादकता वाढविणे अपेक्षित आहे. सदरहू कार्यक्रम विदर्भातील ११ जिल्ह्यातील शेतक-यानी केवळ शेती उत्पन्नावर अवलंबून न रहाता आर्थिक उत्पन्न वाढीची एकूणच त्यांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी तसेच शेतीपूरक व्यवसायासाठी कौशल्य वृद्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविणे अनिवार्य असल्याने सन २०११-१२ मध्ये प्रस्तुत प्रशिक्षण कार्यक्रम विदर्भातील ११ जिल्ह्यात तसेच सन २०१२-१३ मध्ये राज्यातील ३३ जिल्ह्यात राबविण्यात आला होता. त्याच धर्तीवर सन २०१४-१५ या वर्षात सुध्दा प्रस्तुत प्रशिक्षण कार्यक्रम राज्यातील ३३ जिल्ह्यात राबविण्याचे शासन विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय—

राज्यातील शेतीपूरक व्यवसायासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम या योजनेचा अंतर्भाव आहे. या योजनेअंतर्गत विदर्भातील अमरावती व नागपूर विभागातील ११ जिल्ह्यांमध्ये शेती पूरक व्यवसायासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण देवून शेतक-यांची उत्पादकता वाढविण्याचे उद्दिष्ट विचारात

घेवून सन २०११-१२ विदर्भातील ११ जिल्ह्यात राबविण्यात आला आहे. सन २०१२-१३ या वर्षापासून सदरहू प्रशिक्षण कार्यक्रम राज्यातील ३३ जिल्ह्यात राबविण्यात येत आहे. त्याच धर्तीवर आता सन २०१४-१५ या वर्षात सुध्दा प्रस्तुत कार्यक्रम राबवयाचा असून त्यासाठी ३३ जिल्ह्यासाठी शासन स्तरावरून रु ५०.०० लक्ष मंजूर नियतव्यय आहे. सन २०१४-१५ साठी शासनस्तरावरून मंजूर नियतव्य रु.५०.०० लक्ष एवढ्या कार्यक्रमास शासनाची प्रशासकीय मान्यता देणे आवश्यक असल्याने शासन प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.३. सदरहू प्रशिक्षण कार्यक्रम डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ आणि वसंतराव नाईक राज्य कृषि व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था, नागपूर यांच्या मार्फत राबविण्यात यावा. तसेच संबंधित विद्यापीठाकडील कृषि विज्ञान केंद्र, स्वयंसेवा संस्थाकडील प्रशिक्षण केंद्र, कृषि चिकित्सालये त्याचबरोबर राष्ट्रीयकृत बँकाकडील प्रशिक्षण केंद्र व संलग्न विभागाकडील प्रशिक्षण केंद्रावर कृषि कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम राज्यातील ३३ जिल्ह्यांमध्ये राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तथापि, सदरहू योजनेसाठी अर्थसंकल्पिय कार्यप्रणालीनुसार तरतूद उपलब्ध झाल्यानंतर या योजनेचा वित्तीय मान्यतेचा शासन निर्णय स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येईल.

४. शेती पूरक व्यवसायासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम अंतर्गत सन २०१४-१५ मध्ये राज्यातील ३३ जिल्ह्यात शेती कौशल्य शेती शाळा आयोजित करण्याकरीता खाली दर्शविलेल्या प्रमाणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

अ) वनामती /रामेती /कृषि विद्यापीठ स्तर

१. तज्ञ / सुलभकर्ते / नाविन्यपूर्ण यशस्वी शेतकरी यांचे कार्यशाळा (वनामती स्तर)

२. विभागीय स्तरावरील तज्ञ/सुलभकर्ते /नाविन्यपूर्ण यशस्वी शेतकरी यांचेसाठी कार्यशाळा

(रामेती स्तर)

३. प्रचार प्रसिध्दी व डॉक्युमेंटेशन

ब) राज्यस्तर

शेती कौशल्य शाळा

५. सन २०१४-१५ मध्ये शेतीपूरक व्यवसायासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी संचालक (आत्मा) यांना प्राधिकृत करण्यास येत असून त्यांनी या योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित कराव्यात, व प्रस्तुत कार्यक्रमांतर्गत सन २०१३-१४ मधील वितरीत निधीच्या अंतर्गत झालेल्या खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्रा या विभागाकडे सादर करण्याची कार्यवाही संचालक (आत्मा) यांनी करावी.

६. हे आदेश मा.अप्पर मुख्य सचिव (कृषि)यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०५२६१५४५४०९५०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वि.म.बोरकर)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. कुलगुरु, सर्व कृषि विद्यापीठे
२. सचिव, (पदुम), कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. सचिव(मृद व जलसंधारण),ग्राम विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई
४. सचिव,ग्राम विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई
५. सर्व विभागीय आयुक्त
६. आयुक्त,कृषि,महाराष्ट्र राज्य,पुणे (५ जादा प्रतीसह)
७. आयुक्त,सहकार व निबंधक,सहकारी संस्था,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
८. आयुक्त,पशुसंवर्धन,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
९. आयुक्त,मत्स्यव्यवसाय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
- १०.आयुक्त,दुग्धव्यवसाय,वरळी,मुंबई,महाराष्ट्र राज्य
- ११.साखर आयुक्त,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
- १२.सर्व जिल्हाधिकारी
- १३.सर्व जिल्हयांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,जिल्हा परिषद
- १४.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

- १५.संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण),तथा नोडल अधिकारी,कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे (५ जादा प्रतीसह)
- १६.सर्व संचालक / कृषि सहसंचालक,कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
- १७.सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
- १८.संचालक,पणन संचालनालय,मध्यवर्ती इमारत,शिवाजी नगर,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
- १९.संचालक,(समाजकल्याण),महाराष्ट्र राज्य,पुणे
- २०.संचालक,रेशीम उदयोग,पुणे-मुंबई रस्ता,शासकीय दूध डेअरीसमोर,पुणे ४११००३
- २१.संचालक,(प्रधान मुख्य वन संरक्षक व महासंचालक,सामाजिक वनीकरण, मध्यवर्ती इमारत,महाराष्ट्र राज्य,पुणे
- २२.संचालक,वसंतराव नाईक राज्य कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,नागपूर
- २३.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,खोपोली,ता.खानापूर,जि.रायगड.
- २४.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,गेट क्रमांक ४,शहाजी नगर,लाईन बाजार,कोल्हापूर,
- २५.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,बुलडोजर युनिट,शिवाजी नगर,पोस्ट ऑफीस जवळ, च-होली , पुणे.
- २६.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,संभाजी चौक, उंटवाडी रोड, नाशिक
- २७.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,.शहानुर मिया, दर्गा रोड, औरंगाबाद.
- २८.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,तपोवन रोड, अमरावती,
- २९.प्राचार्य, विभागीय कृषि विस्तार व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था,बंगला क्रमांक ६२/१, धरमपेठ, व्ही.आय.पी.रोड, सीव्हील लाईन, नागपूर.
- ३०.सर्व जिल्ह्यांचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
- ३१.महालेखापाल,महाराष्ट्र-१ (लेखा परीक्षा/ लेखा अनुज्ञेयता),मुंबई
- ३२.महालेखापाल,महाराष्ट्र-२,(लेखा परीक्षा/लेखा अनुज्ञेयता),नागपूर

- ३३. माहिती व जनसंपर्क संचालनालय (५ प्रतीसह)
- ३४. नियोजन विभाग / वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ३५. मा.मंत्री(कृषि) यांचे खाजगी सचिव
- ३६. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
- ३७. सर्व सहसचिव /उप सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ३८. निवड नस्ती (का.३ अ)